

Ivana Zajc

Aksinja Kermauner: O miški, ki je oklofutala medveda.

*Ilustrirala Kristina Krhin.
Spremna beseda Mateja Hudoklin.
Dob: Miš, 2022.*

Protagonistka slikanice Aksinje Kermauner *O miški, ki je oklofutala medveda* na naslovni ilustraciji sedi na medvedovem nosu in oba delujeta prav prijateljsko, zato naslov bralca preseneti in tudi pritegne. Na začetku knjige izvemo, da ima miška rojstni dan, zato namerava pojesti poseben, izjemno velik oreh, ki ga je prihranila za to priložnost. Težava je le v tem, da ga sama najverjetneje ne bo mogla streti. Ko vsa v pričakovanju steče v shrambo, presenečena ugotovi, da oreha ni več. Ne samo to, nepojasnjeno so izginila tudi nekatera druga živila. Sprašuje se, kdo je ukradel njen zaklad. Kljub zunanjemu dogajanju pa je osrednji dogodek slikanice notranji, saj je v ospredju to, kako se miška ob vsem tem počuti. Zapletu namreč sledijo slogovno izvrstni opisi njenega telesnega in emocionalnega stanja, ki so izpisani z izjemno subtilnostjo in čutom za podrobnosti tako z vidika pripovedovalca, ki ima vpogled v miškino notranjost (“Miška nenadoma začuti, kot da bi jo nekdo dregnili v trebušček. Pred očmi se ji začnejo delati rdeči krogi ...”), kot z vidika miške, ki svoja občutja izraža v monologih (“Tristo kosmatih mačk, popenila bom! Izbruhrnila bom kot ognjenik! Moj oreh! Kako si drzneš, mišjak! Grrr!”).

V jezi osrednji lik zgodbe oddrvi k sosedu mišjaku, ki je njen prvi osumljenec, in ker ga ni doma, ga začne iskati v gozdu. Najprej sreča medveda, ki jo radovedno vpraša, kaj se dogaja z njo, in miška mu zaupa, kaj se je zgodilo in kaj ob tem občuti. Pove mu, da bi najraje nekoga oklofutala, medved pa se na to odzove z dobrovoljnim predlogom, naj oklofuta kar njega. Tega skozi svoj kosmati kožuh tako ali tako skoraj ne čuti, "Apčih, miška, veter delaš," se zasmеji. Do živega mu ne pride niti, ko ga miška začne brcati. Ko naposled brcne še bukev, ta odvrne: "Tudi jaz sem kdaj jezna, ampak ne brcam in klofutam kar povprek! Sicer pa takoj nehaj, žgečkaš me!" Zatem skuša miška iz jeze zalučati kamen, ki ga je našla, vendar se ji ta ne pusti kar tako premetavati, vse skupaj pa ustavi vrana, ki je opazovala dogajanje. Miški svetuje, naj, da bo pomirila jezo, šteje od deset nazaj. Formula deluje; miška se vsem opraviči in pojasni, da jo je jeza v trenutku popolnoma prevzela. "En oreh gor ali dol!" zaključí, nato pa sledi preobrat: k miški priroma skupina živalic, ki praznujejo njen rojstni dan. Izkaže se, da je mišek oreh sicer res vzel, a samo zato, da bi ji ga pomagal streti in bi lahko z njim okrasil slastno torto.

Zgodba je pripovedovana z domiselnim in živim izborom besed, ki bralca prepričljivo popeljejo od ene situacije k drugi. Ključni so opisi jeze – problemska tematika je izpeljana brez olepševanja in brez banaliziranja, miškina čustva so predstavljena kot silovita in razdiralna. Pomembno je, da otrokom namenjena dela prikazujejo tudi negativna občutja, saj tako že najmlajšim bralcem ponudijo prostor za njihovo refleksijo in analizo. Ključno sporočilo zgodbe je, da se je miška v veliki jezi zatekla k bitjem v svoji bližini – pri tem se ni pretvarjala, da jeze ne čuti ali da čuti nekaj drugega, ampak jim je iskreno pokazala tudi svoje socialno manj sprejemljivo čustvovanje. Elokventno je izrazila svojo stisko, opisala fizične in duševne spremembe, ki jih je začutila, ter se pri tem samorefleksivno opazovala. Svojo notranjost je torej znala izraziti z besedami tako za svoje lastno razumevanje kot tudi za druge, ki so ji z empatijo prisluhnili in so ji pomagali. Zaplet in vrh dogajanja – občutenje jeze – se razpleteta s prijetnim druženjem ob miškinem rojstnem dnevu. Hrane, ki jo je sprva nameravala ob svojem prazniku užiti v samoti, je zdaj še več in lahko jo deli z vsemi. Iz pripovedi o posamezniku delo preide na pripoved o skupnosti in nakaže povezave med liki, ki slednjim prinašajo zadovoljstvo. Zgodba ima tako izrazito srečen konec – druženje skupnosti, ki se je zaradi stiske posameznika na novo povezala –, s tem pa posreduje prosocialno sporočilo.

Psihologija, ki se tradicionalno ukvarja s področjem čustev, nanje gleda kot na univerzalen, ponovljiv pojav: čustva pisateljev v obdobju romantike

so enaka sodobnim. Po drugi strani sodobne – tako zgodovinske kakor tudi literarnozgodovinske – raziskave izhajajo iz predpostavke, da so čustva neposredno vpeta v različne kontekste, v katere vstopa posameznik v določenem času in kraju, kar pomeni, da so bila čustva v romantiki zgodovinsko pogojena in *drugačna* od podobnih sodobnih. Čustvo je s svojo vsebino in intenzivnostjo odvisno od tega, kdo, kdaj in zakaj ga občuti. V obravnavani slikanici pogrešam prav ta kontekst, saj je karakterizacija tako osrednjega kakor tudi stranskih likov nekoliko skromna. Kdo je miška, kakšne so okoliščine, v katerih živi, kakšen je njen vsakdan in kako ga doživlja, kaj zanjo osebno pomeni jeza; ali jo v življenju pogosto občuti, kako jo navadno doživlja in kakšne okoliščine jo v njej sprožajo? Zanimivo bi bilo izvedeti tudi, kakšni so drugi liki: medved je, tako sklepamo, prijazen in prijateljski, česa več pa o njem ne izvemo. Enako velja za druge like, ki jih miška v zgodbi, zasnovani v obliki potovanja od točke do točke, srečuje. Opisani manko v besedilni karakterizaciji deloma zapolnijo izvrstne ilustracije Kristine Krhin, ki sprva izrišejo prijetno razpoloženo junakinjo, zatem pa učinkovito prikažejo njena negativna čustva z močnimi obraznimi grimasami in uporniško govorico telesa, z dinamičnimi gibi ter aktivnimi spopadi z okolico. Ilustracije miškino osebnost prikažejo z njeno mimiko, gestikulacijo in opravo, izrišejo pa tudi splošno atmosfero, ki po metaforičnem načelu prikazuje notranjost protagonistke. Čeprav gre za živalco, ki na videz deluje nemočno, ilustracije prikažejo, da listje okrog nje kar frči, da se pred njo ustavijo živali, ki so v primerjavi z njeno neznatnostjo ogromne, da se ob njo obregne mogočno drevo. S tem prikažejo, da miška na svoje okolje vpliva, je karizmatična, življenje doživlja z intenzivnimi čustvi, ki jih tudi izraža. Ta njen vpliv na skupnost je lahko tudi izrazito pozitiven: prizori ob koncu zgodbe, ki jih je ilustratorica upodobila z barvitimi potezami in z vitalističnim optimizmom, so čudovita podoba sožitja v skupnosti.